

34203, VII, C. f. 48 80 br. 1887

SEDMI MEDNARODNI
orijentalški kongres

NA DUNAJU.

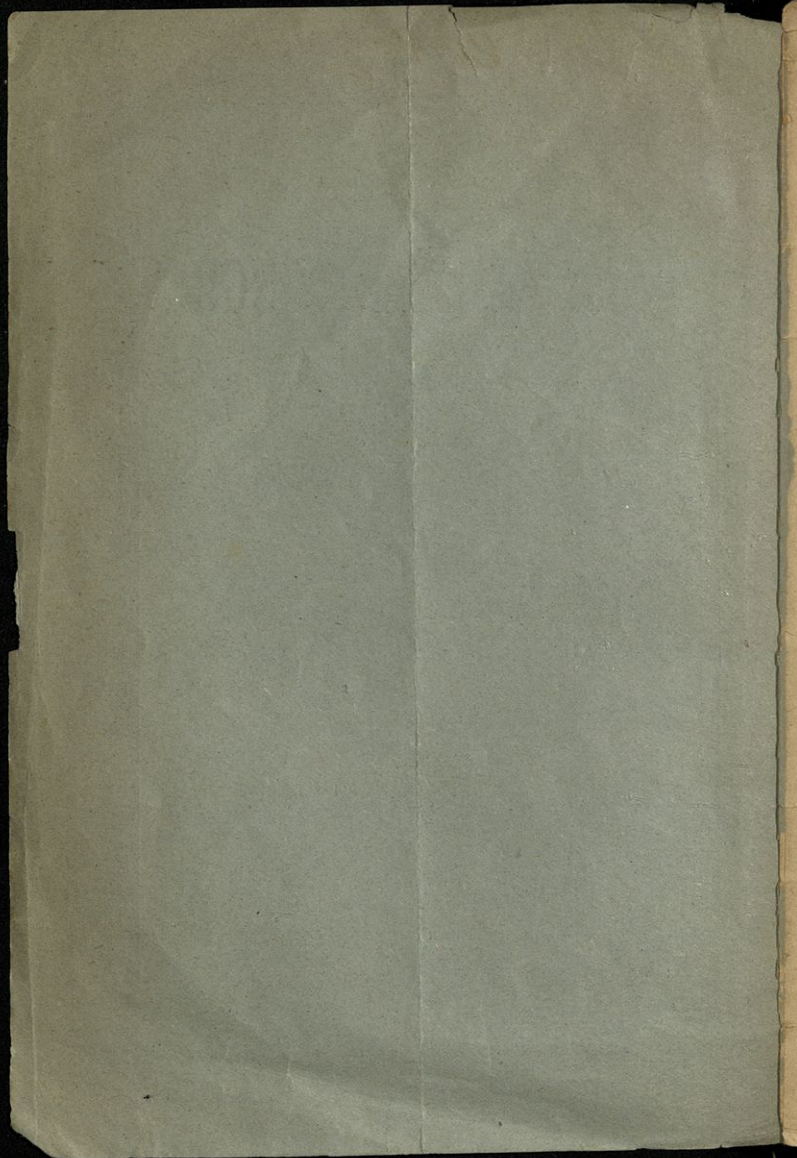
SPISAL

DR. KAROL GLASER.

T R S T

TISKARNA DOLENC
1887.

SEDMI MEDNARODNI
ORIJENTALSKI KONGRES
NA DUNAJU.

SPISAL

DR. KAROL GLASER.

TRST
TISKARNA DOLENC
1887.

Orijentalški kongres — to se nam Slovencem zdi takó silno oddaljeno in nepotrebno; ker mi, mali narodič, nemamo; v oddaljenem orijentu nikakoršnih interesov in nikakoršnega upliva, zdi se nam tako visoko politično, pa vendar zanima v sedanjih razmerah v višjeji meri, kakor bi si na prvi mah mislili: danes zavzimajo orijentaljske studije v kulturnem napredku odlično mesto. Orientalistika nam je odprla sveta pisma vseh starih narodov, pokazala nam je, kako so modrovali veleumi vshodnih narodov, podala nam je pa tudi obilno gradiva iz njihove zgodovine.

V orijentalistiki opazujemo tri dobe; prva sega od 12. stoletja do reformacije, druga pripada 18. stoletju in zadnja doba se sijajno razvije v tem stoletju.

S početkoma so delali vsi orijentalisti za cerkvene namene in še zdaj priznavajo odlični bogoslovci velike zasluge orijentalistov za cerkev*). Opat Klunijski je prvi dal koran na latinski jezik preložiti, da bi Mohamedance zavračal. Koncil v Baselu je povdarjal važnost teh študij. Uže pred stoletji so se nizozemski učenjaki poleg drugih odlikovali kot semitisti; Expennius je izdal prvo arabsko slovnico, Golenius prvi arabski slovar; du Ryer pa je prvo turško slovnico

---

*) Dr. Hermann Zschokke, e. kr. dvorni svetovalec, vseučilišni profesor na Dunaju in prva glava pri Oesterreichisches Literarisches Centralblatt, zahvalil se je v lepem govoru pri banketu orijentalistov v „Grande Hôtelu“ na Dunaju 29. septembra v imenu vseh avstrijskih bogoslovnih fakultet orijentalistom na koristi in podporo, ki jo bogoslovne studije črpajo iz orijentalistike.

pisal. *Congregatio de propaganda fide* v Rimu in društva za izdajanje sv. pisma v jutrovih jezikih so si lepih zaslug za orijentalistiko stekla.

V osemnajstem stoletju je v Petrogradu zagledala bile dan prva kitajska slovnica. Kako se je ukaželjni Francoz Anquetil du Perron dal v vojaško suknjo utaknoti in v Indijo poslati, da bi mogel priti do svetih pisem parzijskih, čita se skoraj kakor povest iz »Tisoč in jedna noč«. Z njim vred so se mnogo trudili Champellion, Chezy, Rémusat, Quatremère, Burnouf, Jaubert in drugi in so francosko lice oslavili pred učenim svetom. Hanoveranec Grotefend je prvi razvozlal klinske napise. Gesenius, Munk, Lepsius, Derenbourg so spominke feničanske tolmačili.

Sedanje stoletje se odlikuje po velikih uspehih v tej stroki. Angleži, Francozi so nanašali tvarino in Nemci so si v prvej vrsti — in tega nobeden Nenemec ne more tajiti — po svoji delavnosti in vztrajnosti prvi labor-venec v orijentalistiki spletli. Kar sem bil pred dvema letoma v nekem članku v *Politiki*, imenovanem »Der siebente Orientalisten-Congress und die Oesterr. Slaven« povedal, še zdaj povdarjam, da v učenjaški republiki samo nemški učenjak to razume, v kolikej meri on s znanstvenim delovanjem moralčno koristi svoji domovini. To se povdarja povsod. *)

Pogumno prodirajo mlajši orijentalisti naprej na potu, ki ga je požrtovalno delovanje prednikov ugladilo; nove

---

*) Leta 1847 je izdal Gildemeister knjigo pod naslovom: *Bibliothecae Sanskritae specimen*, v kateri navaja naslove vseh od leta 1790. izdanih sanskritskih knjig. To knjigo je naznanil leta 1849. še zdaj v Berolinu delujoči indolog v *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft*. III. 375 in pravi na konci: Den Schluss bilden mehrere Indices, deren fünfter die Namen: europäischer Beförderer indischer Studien aufzählt. Es sind darunter 47 Deutsche, 31 Britten 18 Franzosen u. s. w., — gewiss ein nicht ungünstiges Resultat für die Deutschen.

Ko je Max Müller petemu orijentaliskemu shodu, ki se je bil leta 1881. v jeseni v Berolinu sešel, neko za indijsko filologijo važno novico sporočil, je omenjeni Weber kot predsednik arijske sekcije v to navzočnosti indologov raznih narodnosti kot »deutsche That« slavil. Te lastnosti Slovanom nekaj več privoščim.

stroke se odkrivajo, duševni obzor se širi, vedno več jezikov se začenja obdelavati. Orijentalistika pa se ne bavi samo z jezikoslovjem, ona neguje tudi zemljepisje, zgodovino, moudroslovje, bojeslovje vseh v jutrovih deželah bivajočih narodov.

Spočetkoma so se orijentalisti bavili samo z semitskimi jeziki, s hebrejščino, kaldejščino, aramejščino, arabščino; zdaj se že dele v pet oddelkov, o kojih bomo pozneje slišali.

Prvi kongresi so se obhajali v Parizu, v Londonu, Petrogradu, Florenci, v Berlinu in Leydenu in zdaj vendar uže enkrat tudi na Dunaju. Dunajski učenjaki, ki so bili na šestem kongresu v Leyden prišli, izposlovali so na Dunaju na odločilnem mestu dovcljenje, da smejo orijentaliste na sedmi shod v našo prestolnico povabiti.

Dasi precej pozni v tem obziru, smemo mi Avstrijci itak biti jako zadovoljni z uspehi tega shoda; kajti tako sijajno, kakor ta, se ni še nobeden obnesel. Pri nas pa se je tudi vse storilo, da bi se kongres vršil dostojno.

Vršil se je pod pokroviteljstvom nadvojvode Rainerja, tedaj pod pokroviteljstvom uda presvitle cesarske rodbine. Nadvojvoda Rainer si je z nakupom papyra »Rainer« pridobil nevenljive slave za vednost; on je tudi pokrovitelj akademiji znanosti na Dunaju. Načelnik odboru je bil bivši minister Kremer, znan kot izvrsten arabist, o kojega lepi, arabski biblioteki je profesor Karabaček lani v »Oesterreichische Monatsschrift für den Orient« poročal. Kremer govori lepo in točno francoščino, ki je bila več ali manj diplomatičen jezik vsaj pri slovesnih sejah.

Njemu na strani je stalo pet odličnih Dunajskih učencev orijentistov, ki so zastopali razne stroke te vednosti; tako n. pr. G. Bühler, imeniten indolog, J. Karabaček in D. H. Müller semitista, Fr. Müller, primerjajoči jezikoslovec in L. Reinisch egiptolog.

Kongres se je vršil od 27. sept. do 3. oktobra. l. 1886.

Naj navedem naj znamenitejše zastopnike iz inostranstva; indolog Weber in asiolog Schrader iz Berolina; iz Lipsije: Guthe, Windisch in Delitsch in von der Gabelentz imeniten poznatelj kitajskega jezika; Kuhn, Hommel in Geiger, ki je napisal najboljšo slovnico za staroeranski jezik, iz Monakova; Spiegel nestor eranistov, iz Erlangena, Jolly prelagatelj staroindijskih zakonskih knjig, iz Würzburga, Roth in Socin iz Tubinga; indologa Hübschman in Leuman in semitist Noeldeke iz Strassburga; iz Heidelberga Eisenlohr in Dümmichen; iz Berna Prym, in Kielhorn iz Göttinge. Iz Pariza Charles Schefer in Jules Oppert, rojen Hamburžan potem Derenboug, Leon de Rosny Clermont Ganeau.

Angleška je poslala dr. Rosta, knjižničarja v Indija-Office, Platts-a, Macdonell-a Rylands-a in Robert Cust-a; pogrešala sta se Max Müller in Monnier Williams. Iz Nizozemskega so došli: de Goeje, Pleyte, Tiele, Schlegel, in Snouk-Hurgronje; Belgijo so zastopali Harlez in Lamy, Danijo Buhl in Lange, Švedijo Carlo Landberg, Norvegijo profesor Lieblein; iz Švice je došel Koegi, vseučiliščni in gimnazijalni profesor v Zürichu, iz Rumunskega: Hasdieu.

Od slavnih italijanskih učenjakov Ascoli, Amari in Gubernatis nobenega ni bilo; došli so indologi Lignana, Guidi in Schiaparelli. Grška je poslala Papargeorgiosa, Rusija Chvolsona, Dillona, Goleniševa in barona Rosena.

Španije in Portugalskega nikdo ni zastopal

Iz Egipta je došla petorica, njim na čelu Jakub-paša, državni tajnik v ministerstvu za uk in bogočastje; iz Indije je prispel Bhandarkar iz Pune; Kitajsko je zastopal general Čing - Kitong, attachè pri Kitajskem poslanstvu v Parizu, slaven kitajsk pisatelj.

Kar se nas Slovanov v Avstriji tiče, udeležili so se shoda Čeh dr. Dvožak, privatni docent za semitske jezike v Pragi, Poljak dr. Hanusz, privatni docent za primerjajoče jezikoslovje na Dunaju, viteza Kuczynski in Straczewski iz Kra-

kova; iz Lvova in Zagreba ni bilo nobenega; Slovence sem zastopal jaz.

To je meni od nekdaj bilo nerazumljivo, zakaj se pri nas Slovanih vsaj tisti gospodje, kateri na bogoslovskih učiliščih jutrove jezike učé, takó malo menijo za skupno znanstveno delovanje z zdruzimi narodi; naš pokojni Kocijančič bi bil gotovo dika v semitskem jezikoslovju, da je svoje vednosti pred učenim svetom pokazal in bi bil še za Slovence moralična pridobitev. Zakaj Čehi in Poljaki v tolikih letih nobenega veljavnega indologa ne zmorejo, to je čudovitno. Boj za naš narodni obstanek gotovo ne prešine narodne intelligence od prvega do zadnjega moža v toliki meri, da bi nobeden ne imel toliko časa, vsaj nekoliko baviti se s temi važnimi študijami, da bi nadarjeni slovanski narodi uspešneje tekmovali z drugimi narodi.

Na večer pred slovesno sejo so se zbirali iz štirih delov svetá došli učenjaki v »Grand Hôtelu«; stari znanci so se prijazno pozdravljali, mlajši so se seznanjali s starejšimi. Nekateri profesorji so tudi svoje gospé in hčericе privedli seboj in vesela družba se je pozno v noč razveseljevala; izvrstna vojaška godba je igrala večinoma Straussove valčke. Ko so se diplomati pred leti v Berlinu posvetovali ob orijentaljskem prašanju, gotovo niso bi i tako židane volé, kakor orijentalisti v »Grand Hôtelu«.

Drugi dan je v krasni vseučiliščni dvorani shod otvoril nadvojvoda Rainer s temi besedami: »Gospoda, kongresovci! S živim zadovoljstvom pozdravljam tukaj zbrane ude sedmega mednarodnega kongresa. Znanstveno delovanje, kateremu ste se posvetili, in za katero ste toliko storili, čislajo sploh v tej prestolnici, ki je od [starih dob z orijentom v živi zvezi, ter se priznavajo; pazljivo zasledujem daljni razvitek.

Kakor poprejšnji, takó naj tudi ta kongres znači stalen napredek, Vam na slavo, vednosti pa na korist. To je odkritosrčna želja, s katero zasledujem Vaše delovanje. S tem otvarjam kongres«.

Občinstvo je stoječ poslušalo te besede in na koncu živo odobravalo.

Na to nastopi minister Gautsch in pozdravlja v imenu vlade orijentaliste. Omenjal je, da se je v Avstriji bavilo z orijentalistiko v prvi vrsti s praktičnega stališča. Tako je nastal pri poslanstvu v Kostantinopolu »Sprachknaben — Institut«; na njegovo mesto je Marija Terezija vsled predloga, ministra Kaunitza leta 1754 osnovala »Akademijo za orijentalne jezike«, katera še danes obstoji.

Posamezniki so uže poprej na tem polju delovali. Albert Widmanstad je leta 1655 prvo sirske slovnice na Dunaju izdal in Franc Meninski je spisal od leta 1680 do 1691 svoj »Thesaurus linguarum orientalium.« Še zdaj na Dunaju obstoječa »Orientalna akademija«, naslednica zgorej omenjeni akademiji je v spomin svoje petdesetletnice izdala na novo Meninskega veliki arabsko-perzijski-turški slovar.

Pa tudi vseučilišča niso zaostala. Da prav od Avstrije se v zadnjem času širi nakana, vladajoče ideje islama dobro spoznati, da bi se na tak način njegove kurturke prikazni popolnem razumele.

Tudi v Avstriji dela več orijentalistov, ne da bi z inostranci tekmovali, nego da bi si priborili častni naslov poklicanega sctrudnika na širokem polju vednosti. Uprav to mednarodno združenje je gotov porok, da bo delovanje uspešno. Znanstveni uspehi so občno blago vseh narodov; ta medsobna zamena duševnega blaga povzveča napredek vednosti, pa tudi napredek človečanstva. Minister končno želi dober uspeh.

Baron Kremer je v francoskem slavnostnem govoru obširneje razlagal važnost orijentalnih studij.

Na to pozdravi v kratki in jedrnati besedi mestni župan Uhl v imenu Dunajskega mesta došle učenjake. Se-

demdesetletni starček, v lepi službeni opravi, z veliko zlato verižico okoli vratú, jako je imponoval.

Na to vstane arabist prof. Carlo Landberg in se kongresu zahvali v imenu švedskega kralja na imenovanju za častnega člana kongresa. Potem so govorili vodja deputacije iz Egipta, Jakub Artin Paša, prof. Bickeli iz Inomosta, darujoč shodu 400 izvodov svojega prevoda Koheletha »O vrednosti življenja na svetu«, prof. Bergaigne iz Pariza in prof. Giunio iz Rima. Ko sta bila Francoz Schefer in Anglež Cust kot delegata spregovorila, nastopil je prof. Karabaček in razlagal vsebino Fajamskega papyra. Zopet so nastopili delegati, Guimet od Lyonskega muzeja, baron Rosen iz Petrograda, japanist Rosny iz Pariza in Naville iz Genove.

Baron Kremer se konečno zahvali vsem delegatom in dariteljem raznih knjig.

Takoj po dokončanej slovesni seji se je kongres razdelil na pet sekcij; té so: I. semitska, z dvema pododdelkoma: a) arabščina in literatura islamova in b) ostali semitski jeziki in klinski napisi (Keilinschriften): II. arijska; III. afr kansko-egiptovska; IV. srednje- in vshodnjeazijska, V. malajsko-polinežska sekcija. Od 64 napovedanih govorov pripada prvi 27; drugi 22, tretji in četrti po 6, peti 3.

Semitska sekcija a) se je takó uredila: predsednik: M. Ch. Schefer, podpredsednika: M. I. de Goeje in Carlo Landberg; tajnika: dr. Snouck-Hurgonje in dr. Goldziher. V semitski sekciji b) predsed.: Tiele (Leyden), podpredsednika: Guidi (Rim) in dr. Euting (Strassburg), tajnika: dr. Bezold (Monakovo) in Lotz, profesor na evangeljsko-teologični fakulteti na Dunaju.

Ethe je razkladal pristnost Firduzijeve pesmi Jusuf in Zaleika. Kot zadnji je prednašal Arabec Hetni Efendi Ahmed v arabščini o raznih narečjih arabskih, katere je prê treba globlje preiskavati, kakor se je to do zdaj godilo. Od narečja arabskega prapleмена Tajj se v pokrajinah Meheleth

Kabir in drugod mnogo sledov nahaja. Takó n. pr. a silno nategujejo plemena Kais, Tamim in Ašad.

V drugi seji je govoril Goldziher (Pešta) »O Almohadskem gibanju v severni Afriki«. Arabsko-mavriška dinastija Almohadov zmogla je v dvajsetem stoletju Almoravide in raztegnila svojo oblast tudi čez Španijo. O teh zgodovinskih datih govoril je na podlagi arabskega rokopisa iz pariške narodne knjižnice. Potem nastopi predsednik kongresov, baron Kremer in razpravlja »O letnih dohodkih za Harun-Rašida na podlogi novo najdenih službenih poročil«. Fotografije teh poročil so se razdelile med poslušalce. Ta poročila obsegajo davkarske listine raznih provincij za Harun-Rašida, v dinarih in dirhemih izračunjene. Zlat dinar 22 dirhemov je veljal 22 frankov. Posebno plodovite so bile severne provincije: dohodki narasli so na pol milijarde frankov.

Govor je bil sprejet z živim odobravanjem.

V svojem govoru »O mekkanskih prislovciah« je Snouck-Hurgronje (Leyden) razpravljal družbeno življenje današnjih Mekkancev; dr. Hein (Dunaj) je dokazal v »Finančnej politiki Omarja II.« da je hotel Omar komunistično idejo prvih časov islamovih na novo obuditi; prof. Grünert (Praga) je opozoril na enako aliteracije v arabščini in nemščini in prof. Hommel (Monakovo) je dokazal, da ima arabski Barlaam in Josafat svoj vir v zgodovini Budhe.

Isti dan govorili so trije poslanci iz Egipta. Prvi, Jakub Artin Paša je kongresovcem priporočal »L'Institut égyptien«, ki je za egiptologijo in arabistiko velike važnosti; potem razlaga R a h â d E f e n d i, nadzornik v ministerstvu za uk in bogočastjo v Kairi v arabskem jeziku »učno upravo v Egiptu od starih časov do danas«. Visoke šole ustanovile so se l. 400 hedžre: prva je bila v Nišapuru v Khorazanu; učilo se je pravo, bogoslovje, arabska slovnica in etične vednosti. Zadnji Arabec Šeh Fathallâh govori arabski o velikem uplivu, ki ga je imela arabščina na splošno omiko.

V zadnji seji prve sekcije čita baron Šlechta-Všehrad (Dunaj) nekatere svojih lepih prevodov Firduzijevih poezij; končno podaje prof. Karabaček jako zanimljive novosti iz arabskega dela Rainerjevega papyra in dokaže, da se ob arabski paleografiji še le odslej more govoriti.

V drugem pododelku semitske sekcije (I. b) govori najpoprej Bezold (Monakovo) o prolegomenih za babilonsko-asijsko slovnico, Ball (London) o formalnem elementu o hebrejski poeziji, David Müller (Dunaj) o zgodovini črke S v semitskih jezikih, Smith (Lipsija) o nekaterih neizdanih tekstih Assurbanipalovih, Strassmaier (London) o napisih Nabonidovih, Ginsburg (London) o novo najdenem odlomku Jeruzalem-targuma k Izajiju. Feigl (Dunaj) razklada determinacijo v semitskih jezikih, Chvolson (Petrograd) sirsko-nestorijanske napise v Ferguni (Kokand), Heller (Inomost) sirsko-kitajske napise v Sigan-Fu, Bickell (Inomost) Kealilag in Damnag.

Arijska sekcija si je izbrala predsednikom prof. Rotha iz Tübingena, sourednika velikega sankritskega slovarja v sedmerih folijantih; podpredsednika sta bila A. Weber (Berlin) in Lignana (Rim); tajnikovala sta dr. Mickel in dr. Hanusz, Poljak.

Kot govornika sta nastopila prvi dan prof. Bendall (London) in prof. Bhandarkar v Puni, rojen Ind; obema so bili predmet novo najdeni napisi in rokopisi.

Drugi dan so štirje predavali, Hoernle iz Kalkutte o rokopisih, Lignana iz Rima o Navagvah*) in Daçagvah v Rgvedu, Hunfalvy ob izvorih rumunščine in pisatelj teh vrstic, kako bi se mogel iz zapuščine Vaničeka, umrlega profesorja v Pragi, sestaviti indijski slovar naravoslovskih izrazov. V prihodnjih sejah so govorili Jakoby (Kiel) o češčenju boga Kršne, Grierson o srednjevečnem slovstvu hindustanskem, Roth o razlaganju Veda, dr. Stein (Dunaj) o Hindukušu in Pamiru v eranskem zemljepisji, Kuhn (Monakovo) o sorodnosti indijskih narečij v Hindukušu, Leland (London) o ci-

*) Mythiško bitje.

ganščini, ki ima prè svoj izvor v severni Indiji, dr. Cartel-
lieri o indijskem pesniku Bâni. Fr. Müller (Dunaj) ob Avestu,
Macauliffe (Indija) o novih rokopisih, Poljak Hanusz o polj-
ske-armenskem narečju v Kutu v Galiciji, Hasdeu (Buka-
rešt) o turskih elementih v rumunščini, Winternitz (Dunaj)
o pogrebnih obredih pri Indoevropejcih, Straczewski (Krakovo)
ob razvitku modroslovskih idej v Indih in Kitajcih.

Grierson, izdatelj slovnice narečij v provinci Bi har
v Indiji je stavil predlog naj kongres angleško vlado na-
prosi, da bi podpirala »dosledno in enotno preiskavanje novo
indijskih jezikov ne samo v sedanjem stanu nego tudi v starejši
dobi, oziraje se tudi na rokopisno stvarino«. Sekcija pritrdi.

Prof. Jolly v Würzburgu naznanil je po tiskani okrož-
nici, da napravlja novo izdajo Manuvega indijskega zako-
nika; prof. Bühler, indolog na Dunaju, poklonil je sekciji ravno
izišli angleški prevod istega zakonika; podpisani poroče-
valec pa je uže pred slovesno sejo bil oddal prva dva zvezka
Indijske Taliije.

Tretja sekcija bavila se je z afrikansko-egiptovskimi
jeziki. Predsedoval je M. Ed. Naville. Omeniti nam je govor
prof. Eisenlohra (Heidelberg) o celi vrsti egiptovskih papyro-
vih listih, ki govoré ob oropanju kraljevskih grebov; White-
house (London) razlagal je naseljevanje Jakobovih sinov v
Fayumu po genezi cap. 39; Pleyte (Leyden) razpravljajal je
o egiptovskih umetnostnih spominkih v muzeju v Leydenu.
Drugi dan je govorila učena gospa Mis A. Eduards (Bristol)
o spominkih, ki so se našli v novo odkritih pokopališčih blizu
Assuana. Razun mnogih monografij je spisala krasno ilustro-
vano delo o spominkih ob Nilu. Prof. Dümichen (Strassburg)
je govoril o egiptovskem tempelju v Denderi. Na to so prišli
dr. Krall (Dunaj), Lieblein in še edenkrat Whitehouse na vrsto.
Končal je govore v tej sekciji Naville, razpravljaje mrtvaške
knjige 18.—20. dinastije; tri zvezke tega velikega dela je
predložil kongresovcem: kongres v Londonu mu je bil na-
ročil to delo.

Predložili so še prof. Rainisch »Die Bilinsprache«; Giev. Colizza »Lingua Afar«. Vienna 1887.

Četrta in peta sekcija ste imeli svoje seje združeni. Prvi dan ste se konstituirali: četrtej je predsedoval prof. Schlegel, peti G. von der Gabelentz prof. kitajskega jezika v Lipsiji; tajnikoval je četrtej M. Cordier, petej dr Cust. Cust je razpravljajl sedanje znanje jezikov ocejanije, Feer (Pariz) je govoril ob etimologiji, zgodovini in pravopisu besede »Tibet«: prof. Ferrien de Lacouperie je razkazival kitajske rjko-pise iz Formoze v formozanskem jeziku z latinskimi črkami, potem razkladal napise v jeziku mo-so; predlagal je prve liste prvega zvezka »Numizmatična zbirka v britiškem muzeju« in na zadnje govoril o jezikih, ki so se na Kitajskem pred kitajščino rabili. Prof. Harlez (Löwen) razlaga nek kitajsk predmet, prof. Samuel Kamori (Pressburg) predlaga: Ueber die Grundprincipien der Vergleichung der arischen semitischen und altaisch-iranischen Sprachen, in N. Marre Slovar suahiljski in malgački, kot ključ za jezike v vshodni Afriki.

Da se orijentalisti niso samo z resnobnimi predmeti pečali, nego tudi veselo stran življenja videli, za to se je na Dunaju prav pošteno skrbelo. Prvi večer je učenjake povabil minister Gautsch na večerjo, kamor pa so tudi visoki dostojanstveniki na Dunaju prišli.

Potem so bili gosti nadvojvode Rainerja, ki se je jako ljubeznivo razgovarjal z interesantnimi gosti, iz raznih delov sveta. Vojvoda si je nevenljivo slavo stekel za to vednost: rezultati iz njegovega papyra, ki so se razkladali, dado temu kongresu posebno veljavo.

Gostje pa smo bili tudi domačih Dunajskih učenjakov, ki so nas v Grande Hôtelu sijajno pogostili. Med vsemi napitnicami, ki so se takrat napile, užgala je najbolj napitnica zastopnika kitajske vlade, Čingkitong - a v francoskem jeziku.

Tudi mesto Dunaj je dalo južino v velikej dvorani

novega »rotovža«, v katerem smo pregledali vse zanimljivosti; tujci se niso mogli dovolj načuditi veličastni palači.

V soboto 3. oktobra popoldan, se je vesela družba napotila na dveh parnikih do Nussdorfa, potem pa na Kahlenberg; od koder je krasán razgled čez Dunaj; tujci se niso mogli nagledati krasot naše prelepe prestolnice.

Konečna slovesna seja je bila zopet v veliki vseučilišni dvorani.

Vsprejme se povabilo švedskega kralja, da se snide osmi shod v Stockholmu leta 1888. Dalje se je želja izrekla, naj organizijski odbor na to dela, da se rokopisi iz muzeja v Londonu in iz cesarske dvorne knjižnice na Dunaju lože dobijo na posodo. Dalje se je izrekla želja semitske sekcije, naj se talmud kritično izda, in da se ruska vlada naprosi, naj se klinski napisi v ruskem Kavkazu po enotnem načinu zbirajo; to naj se tudi zgodi z istimi napisi v Turškej Armeniji.

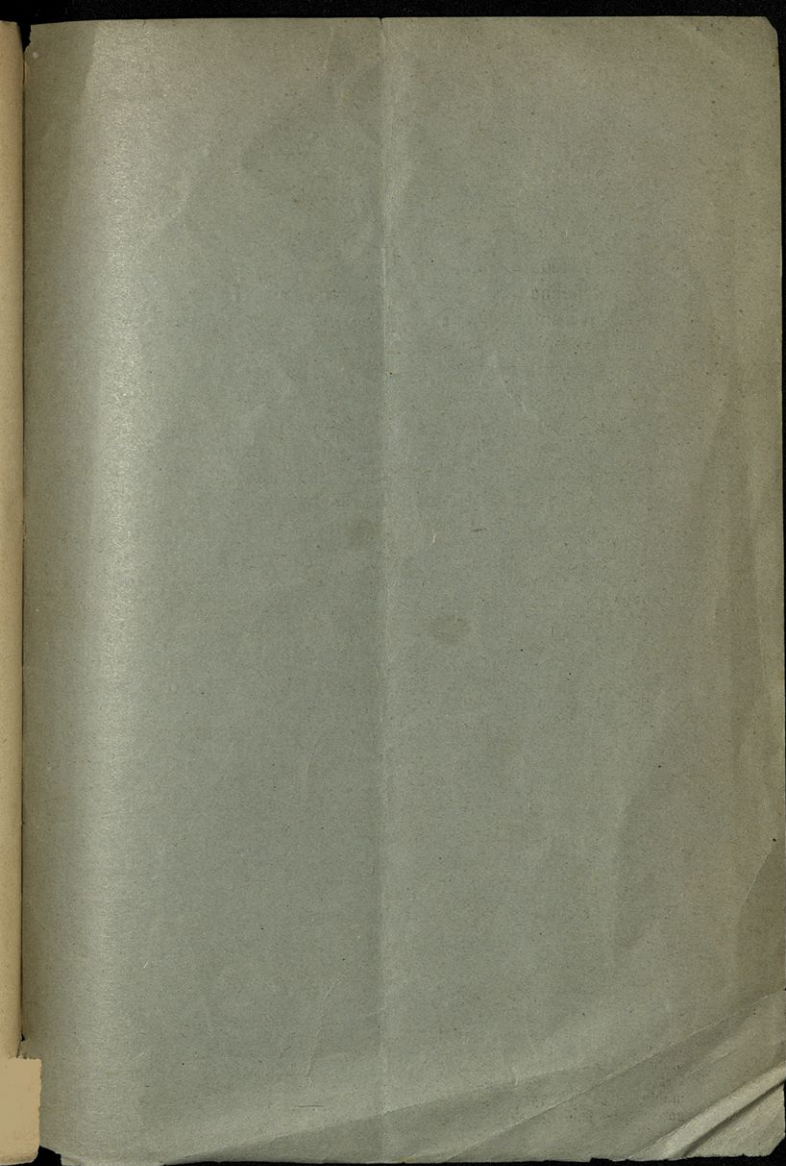
Navilliu se izraža zahvala, da je častno dovršil egipčevsko mrtvaško knjigo.

Ko je Roth vsem merodajnim faktorjem hvalo kongresovcev izrekel na lepem vsprejemu in uzornem vodstvu, zaključil je nadvojvoda Rainer kongres s temi besedami:

»Plodonosna dela sekcij, koja so se raztegnola krajevno čez tri dele sveta, časovno čez več tisoč letij, so nam jasno predočila važnost orijentalških studij. Zastopniki raznih zahodnih in vshodnjih narodov niso si samo nabirali tukaj znanja, nego so tudi osobno občevali in se pobliže spoznali. V svojo domovino nesete seboj prepričanje, da si narodi, varujoč svoje posebnosti in spoštujoč stare tradicije, mnogo koristijo v medsobni dotiki«.

Pisatelj je izdal ta le dela:

- Ob indoevropskih jezikih.** Iz angleščine poslovenjeno. Ponatis iz „Slovenskega Naroda“. V Ljubljani 1887. Založil sam.
- Über die Prothese im Griechischen, Romanischen und Englischen.** Wiedenau 1879. Ginnazijski program.
- Über Bāna's Pārivaṭi parinaganataka.** Wien 1883. Sitzungsberichte der k. k. Akademie der Wissenschaften. — O tem delu piše „Literaturblatt für oriental. Philologie“, Leipzig, p. 184—88, I. Band, obširno in pravi med drugim: „Man kann ihm (dem Verfasser) die Anerkennung nicht versagen, dass er mit Fleiss, Umsicht und Sorgfalt gearbeitet hat; sicherlich wird aber seine gründliche Untersuchung mehr zu Kalidasa's als zu Bāna's Ruhme beitragen“ itd.
- Der siebente Orientalistencongress und die österreichischen Slaven.** Prag 1887. Ponatis iz „Politike“. Založil sam.
- Rgvēda I., 143. Text, Übersetzung und Commentar.** Trst 1885. Ginnazijski program. Založil sam. — „Oesterreichisches Literarisches Centralblatt“, Wien 1886, p. 262—3 razpravlja najpoprej vsebino članka, potem pa piše: „Aus dem ersten Buche der Samhitā des Rgvēda bringt nun der Verfasser Text, Übersetzung und mit Benützung auch der allernuesten Literatur: einen sehr sorgfältigen Commentar des 143. Hymnus (an Agri) als Probe, wie ein solcher Sprachstoff in Bezug auf die vergleichende Sprachforschung zu interpretiren sei, und zwar in der Weise, dass die Interpretation auch für die des Altindischen Unkundigen verständlich wird“.
- Alois Vaníček. Biografische Skizze.** Wien 1885. Založil sam. — „Wiener Literarischer Handweiser“, III. Jahrg., 1886, p. 110 piše: „Einen besonderen Reiz verleiht dieser fleissig gearbeiteten Skizze die eingestreuten Briefe von und über Curtius und Schleicher; da nun Vaníček's Leistungen uns Oesterreicher sehr ehren“ etc. — „Deutsches Literaturblatt“ (Perthes in Gotha), 1886, p. 86: „Der Verfasser giebt das mit einem schon Porträt geschmückte Lebensbild eines um die vergleichende Sprachforschung verdienten Mannes mit Briefen von Schleicher und Curtius, dazu noch reiche Beilagen, werthvolle Mittheilungen aus dem von V. nahezu druckfertigen hinterlassenen indischen Lexicon für naturgeschichtliche Ausdrücke (S. 30—54) und die von V. bereits 1869 in der „Bohemia“ veröffentlichten Erinnerungen an Schleicher. Dies alles interessirt nun zwar in erster Linie die Fachgelehrten und Freunde vergleichender Sprachforschung, und ein näheres Eingehen auf die Lebensverhältnisse V.'s entschuldigt der Verfasser bescheiden damit, dass das Schriftchen zunächst für böhmische Verhältnisse berechnet sei (S. IV.); doch zeugt es uns auch V. als deutschen Dichter in mehreren formvollendeten Proben, von deren namentlich „Tröst im Kreuze“ durch das kindliche feste Gethvertrauen, dass sich darin ausspricht, einen bleibenden Werth hat, und auch in unserem Literaturblatte ausgezeichnet zu werden verdient“. — „Techmer's Internationale Zeitschrift für allgemeine Sprachwissenschaft“, Leipzig 1887, p. 324—25 razpravlja obširno obsežek knjige in se opetovano izraža, da je to in ono „von grossem Interesse“. — Fr. Stolz v Inomostu, pa pravi v „Gymnasial-Zeitschrift für österr. Gymnasien“ v letniku 1887, da tiram s tem životopisom „nationalen Chauvinismus“, proti kateremu mora on „im Interesse der Wissenschaft feierlich Protest einlegen“. Rsum teneatis amici.
- Indijska Thalija.** Zbirka indijskih gledališnih iger. I. zv. „Urvaši“. Trst 1885. II. zv. „Mālavika in Agnimitra“. Trst 1886. Založil sam.
- Pārvaṭi's Hochzeit.** Ein indisches Schauspiel. Zum 1. Mal in's Deutche übersetzt. Triest 1886. Založil sam. — „Mittheilungen der anthropologischen Gesellschaft in Wien“, B. XVII. 1887, p. 79—80 razpravlja obsežek prevoda in reče konečno: „Es ist jedenfalls eine dankenswerte Arbeit von Prof. Glaser, dieses Drama, welches durch ihn erst in Europa bekannt wurde, auch deutschen Lesern zugänglich gemacht zu haben. Die Übersetzung muss, abgesehen von wenigen Stellen, wo auch der Text zweifelhaft ist, als eine durchaus gelungene bezeichnet werden, welche dem poetischen Originale vollständig gerecht wird. Es ist dies unsomewhat anzuerkennen, als die Muttersprache des Übersetzers nicht die deutsche ist“. — „Deutsches Literaturblatt“ (Perthes in Gotha), 1887, p. 74: „..... So wird auch dieses Drama, dass uns zum ersten Male in unserer Muttersprache zugänglich gemacht wird, des Eindruckes nicht verfehlen. Der Dichter Bāna hat den Stoff ganz vortreflich dramatisirt und ebenso vortreflich ist die Übersetzung“.